

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quest. 1. Quis titulus in cruce fuerit scriptus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

quid de illa terra fieret, cogitabat : quam diutius in cubiculo
suo ruerit, ea habere volebat. Foris accidis, vt ego, & col-
legam meum, Episcopus Syriensis Elephas, Maximinus, in
patibulo effugus : vt veniens rogauit, & venimus. Cumque
vbi omnia reuoluisset, & hocperitus, vt infoderetur alicubi,
etq; hiorationum locus fieret : vbi etiam possent Christiani ad-
colleandae, quae Disi sunt congregari. Nonrefugimus : factum
est. Erat ibi iumentis paralyticus rusticus, qui hoc audito pe-
nitens parauitibus suis, vt illum ad eum locum sanctum non
misteret afferrent. Quo cum fuisset allatus, orauit, etq; inde
continuo pedibus suis saluus abscessit.

Rem tam preciosam mirabiliumq; effectrice[m] si-
ne reuerentia referuari non debuisse omnes intelli-
gunt, cum in ea honoretur Dei presentia, & benigni-
tas. Verum illa Zuingliana sunt ex Claudio Tauri-
nensi, Hieronymo Pragensi, Wicleffo, alijsq;. Nos
veterem Ecclesiam, ipsosq; Apostolos in reliquia-
rum veneracione sequimur.

8. 3. *Plalmus 21. de Davide, & Christo agit: nam cum iam morri deflinatus eſſet & fugiſſet, domus eius ipſolara eſt. veſtesq; diuiſa inter inimicos. Nam non modo non pepererunt ceteteri, ſed vxorem etiam rapuerunt, aliiq; dederunt. Quocirca & Matthæus & Iohannes monerunt, vt oſtenderent Chriſtum nihil piſum, niſi quod oraculo, iam olim Deus prænunciat.*

VERSVS 37.

Et imposuerunt super caput eius cau-
sam ipsius scriptam. Hic est Iesus
Rex Iudaorum.

QVÆSTIO I.

Quis titulus in cruce fuerit scriptus?

Notus est p̄fcorum iudiciorum ritus, quo
 solebant elogia damnatorum tabula appē-
 scindicare, aut voce p̄aconis edicere. Id omnibus
 damnatis commune fuit. Apud Eusebium l. 5. Titulus
 est *ἵσθησθαι ὅτι ὁ Χριστὸς ἦν οὗτος*. Vide Liphim l. 2. c. 11.
 de crucē, Syrus dicit *על חמוריה* *gellelia demurech*,
signum mortis. Titulus Heb. æum nobis fingit Bul-
 lingius, cum Syrus fuerit, & in Syro testamento huc
 in modum scribatur *הוּנִי יִשְׁרָאֵל מֶלֶךְ הַיּוֹדִים* *Hic
 Iesus rex Iudeorum*, in aliis additur *Nazarenus*. Christus
 & Iudei, titulo ridentur, ille quidem, quod rex cruci-
 fixus, hi vero, quod Messiam crucifixum, Interim
 omnibus nationibus programmate illo Sales osten-
 duntur. Vix enim quisquam Ierosolymis erat, qui ex
 tribus linguis aliquam non nosset: Syriacam autem
 esse in inscriptione constat ex Salmerone, aliisque,
 quæ Romæ unam partem viderunt. Deinde ex textu,
 quæ enim in Evangelis Hebræa dicuntur, Syriaca
 seu noua Hebræa, non vetera, itaq; & Pilatus il-
 lingua risisset. Deniq; plurimis notum voluit esse
 in præpōne Pilatus, non ergo veteri Hebræa scribi
 oportuit, quæ in vulgus nota non erat.

3. Pilato mens nisi suam in iudicando iniquitate
elogio illo palliare: quasi regni affectatore fixis-
se. Sacer etiam innocentem à plerisque exultima-
im. Cimen aliud non e ait, nisi quia rex erat. Id post-
ea Christianis obicit, quorum solum nomen in
cimen vocabatur. Tertull. Apolog. cap. 2. Sed illud
cimen expellat, quod ad publico necessarium est, confessio
nominis. Et non exiam natus criminis. quando si de alio no-
mine cognovitis, non sit in confesso et nomen hominis, vel
sententia, vel in seculi, vel publica hostis (vi de vestris e legis lo-
quis) contentis sit ad pronuntiandum, nisi et consequentia
sua, qualiter fecit, numerum, locum, tempus, confisio

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

Et cap. 44. At enim illud detrimentum Reipublicæ tam grande quam verum nemo circumspiciat, illam iniuriam civitatis nullus expendit, cum tot iusti impenduntur, cum tot innocentes erogantur. Vestris enim iam contestatur a-
ctus, qui quoti die iudicandis custodiis prædestit, qui senten-
tialis elogia dispensant: tot a vobis nocentes variis criminum
elogiis recensentur, quis illic ficiarius? quis manticularius?
quis sacrilegus, aut corruptor, aut lauantium prado? quis ex
illis etiam Christianus ascribitur? aut cum Christiani suo ti-
tulo offeruntur, quis ex illis etiam talis, quales tot nocentes,
de vestris semper æstuat carcer, de vestris semper metalla su-
spirant, de vestris semper bestia saginantur, de vestris semper
numerarii noxiorum greges pascunt, nemo illic Christianus,
nisi planè tantum Christianus, aut si et aliud, iam non est
Christianus.

§. 3. Latrones adiuncti sunt, ut eius innocentia *Latrones.* obcuraretur, imo princeps latronum videretur, reuera ut ostenderet, quibus liberandis aduenisset. Inter hæc factum est, quod in Psalmis est: *Omnēs vident: mei viderunt me.* Dicunt: *Vah qui destruis: & ædificas.* Σύρος *Heach.* exprobrantes cum gaudio, quod liberare se non valeat. Syrus: *Libera animam tuam.*

In Marco est *ὁ αὐτός*, vt Iob 39. 28. Isa. 44. 26. Ezech. 25 3. Psalm. 34. 21. Iustinus hinc probat Christum esse Messiam, contra Tryph.

Imo ipsi Iudæi dum spectando & insultando exacerbant dolores, seipsi reuincunt, dum enim fatentur alios ab eo saluos factos esse, vere saluatorum, non impostorem profuturum. Inter irrisores vers. 41. Syrus etiam ponit Phariseos. *Descendat*, inquit, *και νισευσας μωυσε εις αυτον in ipsum*, ita & Mollemensis, *αλις νισευσας μωυσε αυτον*. In eo versantur autem inimici, vt Deo exolum esse ostendant, neq; enim latronibus insultabant, fed innocentem, cuius innocentia pendentis in cruce eorum pectora torquebat. Hoc colum Dauidi pari modo impetratur.

Liberet nunc, si vult, eum. duplex constructio: liberet
eum nunc, si vult, Græcus εὐχαριστεῖς τὸν αὐτόν, εἰ θέλει αὐ-
τὸν. Liberet nūc eum, si vult eum. ita & Syrus אֵבַר זְבָא בֶּח.
Ech zeba bech. Si complacet in illo.

V E R S V S 45.

*A sexta autem hora tenebrae factae
sunt super universam terram usque
ad horam nonam.*

QVÆSTIO I.

Qua hora crucifixus est?

S. I. **A**B horâ sextâ tenebræ factæ sunt super uni-
uersam terram, vsq; ad horam nonam. Eo-
dem modo Marc. 15. 33. Lucas 23. 44.

At Marcus 25. *vers.* ait fuisse horam tertiam, cum
cum crucifigerent. Quomodo illa concilianda sint
verba Marci cum Iohanne, qui hora quasi sexta dam-
natum scribit, iam considerandum est. Comestor, &
ex eo Erasmus mendum putant, & pro greco γ, quod
est signum numeri tertij, Erasmus reponendum pu-
tat signum ε, quod senarij est hora: verum cum sit an-
tiquissima difficultas, & veteres textum vitiatum
non dixerint, cum etiam in Latinis, Græcis, Syris
constanter omnia exemplaria habeant tertiam, non
est sciendus ille nodus, sed legitime solvendus.

§. 2. Dies apud Hebræos duodecim horis diuidebatur, prima ab ortu solis incipiebat duodecima occasu finiebat. Eadem & noctium diuisio. Alia erat & dierum & noctium partitiō ciuilis, & ad opera ac-

Bbb 2 commo-